

**Концепція державної політики
щодо досягнення цілі 1.1. «Кожна дитина має доступ до якісної дошкільної
освіти» Програми діяльності Кабінету Міністрів України**

1. ПРОБЛЕМА ПОЛІТИКИ

1.1. Проблема. Якість дошкільної освіти та мережа закладів не відповідають сучасним потребам розвитку дитини.

1.2. Носій проблеми: батьки дітей дошкільного віку, діти дошкільного віку.

1.3. Масштаб проблеми: загальнонаціональний. У 2018 році у 14 898 закладах дошкільної освіти освітній процес забезпечують 137 688 педагогічних працівників для 1 278 тис. дітей раннього та дошкільного віку. За даними Держстату 68 % дітей від 1 до 6 років охоплені дошкільною освітою в міській місцевості та всього 41 % - в сільській, за оперативними даними станом на 01.09.2019 лише 3 987 дітей з особливими освітніми потребами здобували освіту в інклюзивних групах, що складає 6,54% від кількості дітей з ООП в закладах освіти.

1.4. Гострота проблеми: гостра. Здобуття дошкільної освіти є вкрай важливим для дітей відповідного віку, оскільки створює сприятливі умови для формування необхідних базових якостей особистості, компетентностей, вмінь та навичок, що забезпечує підґрунтя для подальшого успіху дитини, її гармонійного розвитку та плавного переходу до здобуття наступного рівня освіти. Так, згідно з даними міжнародного дослідження якості освіти PISA, діти, які відвідували заклади дошкільної освіти, мали кращі результати з математичної компетентності порівняно з іншими дітьми, які не мали такого досвіду¹.

1.5. Динаміка проблеми: нейтральна. Оскільки розвиток дошкільної освіти як першої ланки безперервної освіти в Україні не було визначено пріоритетом державної політики за останні декілька років, ситуацію не було суттєво покращено. Так, порівняно з 2015 роком показник охоплення дітей дошкільною освітою в міській місцевості зріс всього на 2 %, а у сільській місцевості - лише на 1 %.

1.6. Причини проблеми:

Причина 1. Мережа закладів дошкільної освіти неспроможна охопити всіх дітей дошкільного віку якісними послугами. Черга (переважно у великих містах) до закладів дошкільної освіти станом на 1 вересня 2019 року складає понад 30 000 дітей, що складає 2,3 % від кількості дітей, що відвідують заклади дошкільної освіти, крім того спостерігаються непоодинокі випадки перевищення граничної наповнюваності вікових груп, що негативно відображається на якості дошкільної освіти.

Причина 2. Зміст дошкільної освіти потребує оновлення у відповідності до потреб формування первинного соціального досвіду та позитивних якостей особистостей дітей. Освітнє середовище потребує оновлення та має стати інклюзивним, комфортним та безпечним, забезпечивши безбар'єрний доступ до здобуття дошкільної освіти. Також причинами низької якості дошкільної освіти є неprestижність, неконкурентна оплата праці педагогічних працівників та низька мотивація до професійного розвитку. Середня заробітна плата вихователя - без категорії на ставку - 5 410 грн; з вищою категорією на ставку - 7 160 грн, крім того спостерігаються непоодинокі випадки тарифікації вихователів на неповну ставку у зв'язку із переходом закладів дошкільної освіти з 12-годинного режиму роботи на 10,5. Підготовка та перепідготовка педагогічних працівників не враховує необхідності впровадження інноваційних підходів на практиці, забезпечення підтримки в освітньому процесі, зокрема дітям з особливими освітніми потребами.

1.7. Показники ефективності політики:

- 1) зростання щорічного показника охоплення дітей 3-5 років дошкільною освітою у міській та сільській місцевості;

¹https://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2012-results-what-makes-a-school-successful-volume-iv_9789264201156-en

- 2) зростання частки 5-6 (7)-річних дітей, які здобувають дошкільну освіту в закладах дошкільної освіти;
- 3) оцінка якості дошкільної освіти за методикою ECERS (Early Childhood Environment Rating Scale).

2. ПРОПОНОВАНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ

2.1. Підціль 1. *Освіта у закладах дошкільної освіти є доступною*

Показники результативності:

- 1а) дотримання нормативної наповнюваності груп у закладах дошкільної освіти у розрахунку на 100 місць;
- 1б) кількість місць, створених у закладах освіти (в т.ч. у новозбудованих та реконструйованих закладах) щоквартально;
- 1в) зростання частки закладів дошкільної освіти приватної форми власності (у відсотках);
- 1г) зростання частки закладів дошкільної освіти, в яких створено безбар'єрний доступ та умови для інклюзивного навчання (у відсотках);
- 1д) зростання охоплення дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти на 5 відсотків щорічно.

Завдання до підцілі 1:

1. Подолання черги до закладів дошкільної освіти.
2. Розширення мережі приватних закладів дошкільної освіти.
3. Забезпечення безбар'єрного та інклюзивного доступу до закладів дошкільної освіти.

2.2. Підціль 2. *Заклади освіти надають якісну дошкільну освіту*

Показники результативності:

- 2а) частка педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, які підвищили кваліфікацію за новими програмами, не менше 10 відсотків щорічно, починаючи з 2021 року;
- 2б) зростання частки керівників закладів дошкільної освіти, які удосконалили управлінські навички з питань управління закладом освіти (у відсотках);
- 2в) підвищення заробітної плати педагогічного працівника закладу дошкільної освіти (у відсотках);
- 2г) щорічно 7 000 педагогічних працівників навчені надавати освітню підтримку особам з особливими освітніми потребами;
- 2д) оновлено Базовий компонент дошкільної освіти;
- 2е) зростання частки закладів дошкільної освіти, в яких оновлено освітнє середовище (у відсотках).

Завдання до підцілі 2:

1. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти за новими програмами.
2. Підвищення мотивації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти до професійної діяльності.
3. Оновлення змісту дошкільної освіти.
4. Створення системи забезпечення якості дошкільної освіти.
5. Створення сучасного, безпечного та комфортного освітнього середовища.

**План реалізації державної політики
для досягнення цілі 1.1. «Кожна дитина має доступ до якісної дошкільної освіти»**

Підціль	Завдання	Захід	Тип заходу	Початок виконання	Закінчення виконання	Відповідальний
1. Освіта у закладах дошкільної освіти є доступною	Подолання черги до закладів дошкільної освіти	Створення додаткових місць в закладах дошкільної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН, органи місцевого самоврядування
		Розширення форм здобуття дошкільної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	квітень 2020	грудень 2024	МОН, органи місцевого самоврядування
		Інформаційна кампанія щодо важливості дошкільної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН
	Розширення мережі приватних закладів дошкільної освіти	Лібералізація вимог до відкриття та функціонування приватних закладів дошкільної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2020	МОН Мінекономіки
		Встановлення пільгової плати за оренду приміщення приватним закладам освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	вересень 2020	МОН Мінекономіки Фонд державного майна
	Забезпечення безбар'єрного та інклюзивного доступу до закладів дошкільної освіти	Надання якісних послуг для дітей дошкільного віку фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН
		Надання корекційно-розвиткових послуг, закупівля необхідного спеціального обладнання дітям з особливими освітніми потребами дошкільного віку	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН
		Розроблення методичних рекомендацій для засновників та керівників закладів дошкільної	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН

		освіти щодо питань забезпечення доступності дошкільної освіти				
		Забезпечення безбар'єрного доступу до закладів дошкільної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	квітень 2020	грудень 2024	ОДА, МОН
2. Заклади освіти надають якісну дошкільну освіту	Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти за новими програмами	Підвищення кваліфікації педагогічних працівників, у т. ч. керівників закладів дошкільної освіти (щорічно)	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2021	грудень 2024	МОН
		Запровадження механізму сертифікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2021	грудень 2024	МОН УЦОЯО ДСЯО
		Організація та проведення навчання педагогічних працівників з питань підтримки дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі та запобігання проявам насильства	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН
		Розроблення та затвердження професійного стандарту вихователя закладу дошкільної освіти	нормативне забезпечення	січень 2020	грудень 2020	МОН
		Розроблення та затвердження стандартів вищої освіти зі спеціальності «Дошкільна освіта»	нормативне забезпечення	січень 2020	грудень 2021	МОН
		Підвищення мотивації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти до професійної діяльності	Підвищення заробітної плати педагогічних працівників закладів дошкільної освіти	фінансове забезпечення	січень 2021	грудень 2024
		Зменшення обсягу педагогічного навантаження працівників закладів дошкільної освіти (внесення змін до типових штатних нормативів для ЗДО)	фінансове забезпечення	травень 2020	грудень 2024	МОН Мінфін

		Збільшення тривалості відпустки педагогічних працівників закладів дошкільної освіти	фінансове забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН Мінфін
		Запровадження механізму надання одноразової адресної грошової допомоги для випускників закладів вищої освіти, які уклали договір про роботу на посадах педагогічних працівників у закладах дошкільної освіти (протягом перших трьох років після працевлаштування)	фінансове забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН Мінфін
Оновлення змісту дошкільної освіти		Розроблення та затвердження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція)	нормативне забезпечення	січень 2020	червень 2020	МОН
		Оновлення програм розвитку дітей відповідно до нового Базового компонента дошкільної освіти	нормативне забезпечення	серпень 2020	грудень 2024	МОН
		Оновлення методичних рекомендацій з питань організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти	інформаційно-комунікаційне забезпечення	вересень 2022	грудень 2022	МОН
Створення системи забезпечення якості освіти		Розроблення та схвалення Концепції розвитку дошкільної освіти	нормативне забезпечення	грудень 2019	червень 2020	МОН
		Розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про дошкільну освіту»	нормативне забезпечення	грудень 2019	квітень 2020	МОН
		Розроблення та затвердження нового Положення про заклад дошкільної освіти	нормативне забезпечення	січень 2020	грудень 2020	МОН
		Запровадження інституційного аудиту в закладах дошкільної освіти	нормативне забезпечення	січень 2020	червень 2021	МОН ДСЯО

		Проведення оцінки якості дошкільної освіти за методикою ECERS (Early Childhood Environment Rating Scale)	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН Український інститут розвитку освіти
	Створення сучасного, безпечного та комфортного освітнього середовища	Запровадження підтримки щодо створення сучасного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти	нормативне забезпечення; фінансове забезпечення	січень 2021	грудень 2024	МОН Мінфін
		Оновлення освітнього середовища в закладах дошкільної освіти, що, зокрема, є інклюзивним	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	ОДА МОН